

סיפור משפחת הברמן

משפחת שענים מדורי דורות, למשפחה היו שלוש חנויות תכשיטים - בדרוהוביץ', בוריסלאב וטרוסקבץ'. היא הייתה אחת המשפחות המבוססות בעיר. באמצע ספטמבר 1939 כבשו הגרמנים את דרוהוביץ'. האוקראינים הלשינו על יונה הברמן, הגרמנים ערכו חיפוש בביתם, הוא הסתתר ועשו פוגרום אך היו רק פגיעות ברכוש. לאחר כשבועיים, עם כניסת הסובייטים בעקבות הסכם ריבנטרופ - מולוטוב, כל הרכוש הפרטי הולאם לפי סעיף 11 (איסור החזקת רכוש פרטי). משפחות עשירות לא יכלו לגור בעיר גדולה, יהודית ויונה הברמן הוכרחו לגור מחוץ לדרוהוביץ' ועברו לטרוסקבץ', אלכס הברמן בן ה-12 נשאר לגור אצל סבו וסבתו, הורי אמו יהודית, יוסף ואטל הרשמן בדרוהוביץ'.

אלכס זוכר שהגיע יהודי שברח מקראקוב ואמר: "מתי יבואו הגרמנים וישחררו אותנו מהבולשביקים." משפחת הברמן קיבלה צו גירוש לסיביר לתאריך 27/6/1941 והתכוננו לנסיעה, הסתירו רכוש וארזו דברים. ב-22/6/1941, 5 ימים לפני הגירוש המתוכנן, פלשו הגרמנים לשטח שהיה תחת שלטון רוסי.

יהודית ויונה הברמן חזרו לדרוהוביץ'. אחרי כשבוע נכנסו הגרמנים לדרוהוביץ', והאוקראינים ביצעו פוגרום שבו נרצחו 900 יהודים. השפלות, עבודות משפילות - ניקוי רחובות, שוד, ביזה, הרג במשך חצי שנה ע"י האוקראינים. ה S.S-נכנס לעיר, ניסיון סחיטה של יונה הברמן, כנראה ע"י יהודים, הלשנה שנתן שוחד לגרמנים והגסטאפו עצר אותו ואת חמו יוסף הרשמן במאי 1942. הוטל איסור לצאת מהעיר, כל היהודים הוכרחו לענוד שרוול עם מגן דוד ולהוריד את הכובע בפני כל גרמני שעבר ברחוב.

כל הניסיונות לשחרר אותם לא הועילו ובאוגוסט 1942 הם נשלחו באקציה הגדולה למחנה ההשמדה בלז'ץ.

במשך האקציה הגדולה שנמשכה כל חודש נובמבר 1942 ברחו המשפחה לכפר סמוך, תוך כדי הליכה בשלג בקור של מינוס 20 מעלות במשך שעות ארוכות, והסתתרו שם בבית של אוקראיני. אחרי שחזרו לדרוהוביץ', התברר להם שאותו אוקראיני היה משתף פעולה עם הנאצים ולא ברור למה לא הסגיר או סחט אותם.

המשפחה חזרה לגטו בדרוהוביץ' וחיו שם בעוני ורעב מחרידים עד החיסול שלו בחודש יוני 1943 אז עברה המשפחה בעזרת שוחד למחנה העבודה בסקידן. אלכס הברמן עבד

במחנה כשען ובבית מלאכה לתיקון מכשירי מדידה מדוייקים, וסבתו אטל, הסתתרה במשך כל שעות היום במין שידה גדולה, עד הערב שהם חזרו מהעבודה והוציאו אותה. יציאה יומית לעבודה במתקני הזיקוק, צעידה של 2 - 3 ק"מ, סלקציות והוצאות להורג ביער ברוניצה, אלכס הברמן ניצל פעמיים מסלקציה. למרות האיסור, היה להם רדיו והם ידעו שהרוסים מתקרבים ונמצאים במרחק של 80 ק"מ.

בחודש מרץ 1944 בורחת שארית המשפחה, אלכס הברמן, אימו יהודית, דודתו אדלה וסבתו אטל לבונקר שנבנה מתחת לבית ברחוב בוריסלבסקה 59, שהיה בדרך מהמחנה למפעל הזיקוק שבו עבדו. הבונקר נבנה בחודשים פברואר עד יוני 1943 ויועד במקור ל-18 יהודים. הקבוצה הראשונה נכנסה אליו ביוני 1943 עם חיסול הגטו. בסופו של דבר הסתתרו בו 46 יהודים, כל פעם שנגמר הכסף הכניסו לבונקר עוד אנשים ששילמו כסף כדי להיכנס ובכסף קנו אוכל לכל המסתתרים.

מידות הבונקר: אורך 10 מטר, רוחב 3 מטר גובה 1.80 מטר. האוכל בבונקר - תפוחי אדמה, גרעינים. בבונקר היה חיבור לחשמל וגז לפני השעון ורדיו. התנאים בבונקר היו של דוחק, חוסר אויר, רעב, מריבות בין אנשים, פשפשים ומחלות.

בעקבות הלשנה של שכנים נעשה בבית חיפוש מדוקדק ע"י הגסטאפו, איוואן האוקראיני שהסתיר אותם, הזהיר אותם ע"י צלצול בפעמון וכולם השתתקו. הנאצים החדירו מוטות ברזל ארוכים לרצפה וקירות הבית כדי למצוא חללים. למזלם הבונקר נבנה כך שהיה מוקף בשכבת אדמה של מטר וחצי מעליו ומצידו והם לא התגלו.

אף פעם לא יצאו מחוץ לבית, רק למרתף בזמן הכנסת האוכל, דיברו תמיד בלחש, ביצעו עבודות תחזוקה, בישול, שכיבה והאזנה לרדיו. ב-8 באוגוסט 1944, עם כניסת הרוסים לעיר, הם יצאו מהבונקר והלכו למרכז העיר.

ביוני 1945, רפטריאציה (טרנספר) - מעבר לגליביץ עד עליה לארץ ב 16 במאי 1950.

בני משפחת הברמן שניספו בשואה 24 איש:

מאיר וחנה הברמן (יוני 1943, חיסול גטו סמבור)

בנם יונה הברמן (12/5/1896 - אוגוסט 1942, בלז'ץ)

בנם יוסף הברמן, אשתו ושני בניהם (1894 - יוני 1943, לא ידוע)

בנם שלמה הברמן, אשתו ושני בניהם (1898 - יוני 1943, לא ידוע)

ביתם שרה הברמן ובעלה (1904 - יוני 1943, לא ידוע)

ביתם חיה-קלרה הברמן ובעלה (1906 - יוני 1943, לא ידוע)

יוסף הרשמן (5/2/1875 - אוגוסט 1942, לא ידוע)

ביתו פייגה גלסברג, בעלה ובנה לוטק בן 6 (10/4/1908 - יולי 1943)

ביתו וונג גולדה (1901 - סוף 1942, דרוהוביץ')

בעלה וונג שמואל (1900 - יוני 1943, חיסול גטו דרוהוביץ')

ילדיהם שלמה וונג בן 18

יולק וונג בן 17

צילה וונג בת 14